

רשות ניירות ערך

מחלקת הפיקוח על הבורסה וזירות הסוחר

רחוב מונטיפיורי 35, תל אביב 65201

טל : 03-7109970/1 פקס : 03-7109901

www.isa.gov.il

יד' בטבת, תשע"ח

1 בינואר 2018

חוזר לחברות בעלות רישיון לניהול זירת סוחר

ניהול סיכונים לצורך מניעת הלבנת הון ומימון טרור

לכבוד

החברות בעלות רישיון לניהול זירת סוחר

ג.א.נ.,

1. מבוא

1.1. סעיף 18 לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של זירת סוחר לחשבונו העצמי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ו - 2010 (להלן: "הצו") קובע כי לצורך מילוי חובותיה לפי הצו, על חברה בעלת רישיון לניהול זירת סוחר (להלן: "חברה") לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, לרבות בנושאים אלה:

(א) הליך הכרת בעל חשבון;

(ב) מעקב אחר איומי הלבנת הון ומימון טרור, הנובעים, בין השאר, מטכנולוגיות חדישות, בפרט אלה המאפשרות ביצוע עסקאות שלא פנים אל פנים.

1.2. יישום גישה מבוססת סיכון (Risk-Based Approach, RBA) הוא בעל חשיבות מרכזית להטמעה יעילה של הסטנדרטים הבינלאומיים שנקבעו על ידי ארגון ה-FATF¹ למניעת הלבנת הון, מימון טרור והפצת נשק להשמדה המונית, בגרסתם העדכנית שאומצה בשנת 2012².

¹ The Financial Action Task Force

² ראה המלצה 1 ל - International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation – The FATF Recommendations (להלן: "המלצות ה-FATF") משנת 2012. לצפייה במסמך לחץ כאן.

- 1.3 גישה מבוססת סיכון למניעת הלבנת הון ומימון טרור משמעה כי החברות נדרשות לזהות, להעריך ולהבין את סיכוני הלבנת ההון ומימון הטרור שאליהם הן נחשפות, ולנקוט אמצעים לצורך הפחתתם. יישום גישה מבוססת סיכון מקדם חלוקת משאבים אפקטיבית לצורך התמודדות עם הלבנת הון ומימון טרור תוך הקצאתם בהתאם לרמת הסיכון שזוהתה ביחס ללקוח.
- 1.4 כלי חיוני ליישום אפקטיבי של מדיניות ותהליכים להפחתת סיכוני הלבנת הון ומימון טרור הוא מערך נאות של בקורות פנימיות.
- 1.5 חלק ממערך הכלים ליישום אפקטיבי של מדיניות וניהול סיכונים בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור הוא מינוי האחראי למילוי חובותיו של התאגיד לפי סעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, המופקד בין היתר על הדרכת העובדים ופיקוח על ציות החברה לחובותיה בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור.
- 1.6 כלי נוסף ליישום ניהול סיכונים יעיל הוא קיום ביקורת פנים בלתי תלויה על ידי גורם שאינו מעורב בתפעול או בהטמעה של משטר הציות למניעת הלבנת הון ומימון טרור בחברה, כגון, רואי חשבון מבקרים, עורכי דין חיצוניים, יועצים מומחים וכדומה, שתפקידו לבחון בין השאר את הציות והעמידה במדיניות, בנהלים ובבקורות וכן לבחון את תקינותם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים ולחשוף חולשות בבקורות הפנימיות.
- 1.7 תכליתו של חוזר זה להבהיר את האופן בו על החברה ליישם את חובותיה לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים לפי סעיף 18 לצו, ובין היתר גם להבהיר את האופן שבו עליה לבצע את תהליכי זיהוי והכרת הלקוח ובקרה על פעילות בחשבון בהתאם למידת הסיכון של הלקוח, לפי סעיפים 2 ו- 11 לצו.

2. הגדרות

- 2.1 "האחראי" - האחראי למילוי חובותיו של התאגיד לפי סעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון ;
- 2.2 "חוק איסור הלבנת הון" - חוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 ;
- 2.3 "הכרת הלקוח" - הליך הכרת בעל חשבון לפי סעיף 1 לצו ;
- 2.4 "לקוח" - בעל חשבון לפי סעיף 1 לצו.

3. מדיניות, כלים וניהול סיכונים בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור

- 3.1 בהתאם לסעיף 18 לצו, לצורך מילוי החובות ביחס לזיהוי, דיווח וניהול רישומים לפי החוק, נדרשות החברות לקבוע וליישם מדיניות ונהלים להפחתת סיכוני הלבנת הון ומימון טרור שזוהו בהתבסס על הערכת סיכונים.
- 3.2 דירקטוריון החברה וההנהלה הבכירה של החברה, ידונו ויאשרו את המדיניות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור ויוודאו את יעילותה ועדכונה בהתאם להערכת הסיכונים, מעת לעת ובהתאם לצורך.
- 3.3 על מסמך המדיניות לכלול, בין היתר, התייחסות לנושאים הבאים :

- 3.3.1. הגדרת מסגרת ההערכה של הסיכונים בתחום הלבנת הון ומימון טרור אליהם חשופה החברה במהלך פעילותה –
- (א) חברה נדרשת להעריך ולהבין את סיכוני הלבנת ההון ומימון הטרור שאליהם היא נחשפת ולנקוט אמצעים אפקטיביים להפחתתם. על הערכת הסיכונים להתאים לאופי ולגודל פעילותה של החברה.
- (ב) חברה נדרשת להגדיר את התהליכים המרכזיים שבמסגרתם יזוהו וינהלו סיכוני הלבנת הון ומימון טרור בכל רמות החברה.
- (ג) הערכת הסיכונים נדרשת להתבסס על הערכת הסיכונים הלאומית בתחום הלבנת הון ומימון טרור, וכן על הערכת סיכונים שביצעה החברה בעצמה.
- (ד) הערכת הסיכונים אינה תהליך חד פעמי וקיימת חשיבות לעדכנה באופן תקופתי, וכן בהתקיימות נסיבות חדשות המצדיקות את עדכונה.
- (ה) אחד הצעדים הנדרשים להבטחת ניהול אפקטיבי של הסיכונים הוא ביצוע הערכת הסיכונים בטרם קבלת ההחלטה בדבר אופן והיקף מתן שירות או הצעת מוצר חדש.
- 3.3.2. מדיניות הכרת הלקוח – הגדרת עקרונות בסיסיים של הכרת הלקוח ועדכוןם, במסגרת מערך ניהול הסיכונים של החברה, ובכלל זה מדיניות קבלת לקוחות חדשים, זיהוי והכרת לקוחות ובקרה שוטפת לגבי הליך הכרת הלקוח, והכל בהתאם לרמת החשיפה לסיכון להלבנת הון ומימון טרור של הלקוח (ראה הרחבה בסעיף 5 להלן).
- 3.3.3. אימות פרטי זיהוי של נהנה ובעל שליטה – האמצעים שתנקוט החברה לאימות פרטי הזיהוי של נהנה ובעל שליטה בהתייחס לסיכון להלבנת הון ומימון טרור, בהתאם לסעיף 4(ג) לצו (ראה הרחבה בסעיף 6 להלן).
- 3.3.4. בקרה שוטפת על פעילות בחשבון – הגדרת עקרונות בסיסיים של בקרה שוטפת אחר פעילות בחשבון תוך שימוש באמצעים שונים והכל בהתאם לרמת החשיפה לסיכון להלבנת הון ומימון טרור של הלקוח (ראה הרחבה בסעיף 7 להלן).
- 3.3.5. זיהוי גורמים שיכול שיהיו קשורים למימון טרור ולהפצת נשק להשמדה המונית – התייחסות לאופן שבו על החברה לפעול לזיהוי לקוחות, נהנים, בעלי שליטה, מורשי חתימה, מבצעי פעולה או צדדים לפעולה, שיכול שיהיו קשורים למימון טרור או להפצת נשק להשמדה המונית (ראה הרחבה בסעיף 10 להלן).
- 3.3.6. מעקב אחר איומי הלבנת הון ומימון טרור הנובעים מטכנולוגיות חדישות – בהתאם לסעיף 18 לצו, על החברה לקבוע מדיניות מעקב אחר איומי הלבנת הון ומימון טרור, הנובעים מפיתוח מוצרים ופרקטיקות עסקיות חדשות ומשימוש בטכנולוגיות חדישות או מתפתחות עבור מוצרים חדשים וקיימים, תוך נקיטת צעדים מתאימים לצורך ניהול והפחתת סיכונים הכרוכים בהם. על הערכת סיכונים זו להתבצע טרם השימוש במוצר, בפרקטיקה או בטכנולוגיה החדשה או המתפתחת.
- 3.3.7. הביקורת הפנימית – לצורך יישום חובותיה של החברה על פי הצו, מצופה כי תבוצע בחברה ביקורת פנימית בלתי תלויה בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור. מצופה כי מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור תכלול התייחסות לנושאים אלו:

(א) הגדרת הגורם שיבצע את הביקורת הפנימית, שאינו מעורב בתפעול או בהטמעה של יישום החובות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברה, כגון, רואי חשבון מבקרים, עורכי דין חיצוניים, יועצים מומחים וכדומה.

(ב) הגדרת תפקידה של הביקורת הפנימית בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור - ובכלל זה אחריותה לביצוע ביקורת תקופתית על נאותות ואפקטיביות מסגרת העבודה של האחראי, לבדיקת ציות ועמידה במדיניות, בנהלים ובבקורות, לבחינת תקינותם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים, ולחשיפת חולשות בבקורות הפנימיות ושיפור הליכי הבקרה.

(ג) על הביקורת הפנימית להבטיח כי ההיקף, התדירות והמתודולוגיה של הבקורות שהחברה מבצעת בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור נקבעו על בסיס גישה מבוססת סיכון.

(ד) הבטחת אי תלותה של הביקורת הפנימית בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור והקצאת משאבים הולמים לפעילותה בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור.

3.3.8. הדרכה וגיוס עובדים –

(א) הגדרת מדיניות ביצוע הדרכות על בסיס שוטף בנושאים של איסור הלבנת הון ומימון טרור לעובדים רלוונטיים, תוך אבחנה בין עובדים שונים, ובכלל זה הדרכת עובדים חדשים, והבטחת אפקטיביות ההדרכות שיינתנו לעובדים הרלוונטיים.

(ב) התייחסות ההדרכות בין היתר לאיסור לגלות עובדת גיבושו, קיומו, אי-קיומו או תוכנו של דיווח על פעולות בלתי רגילות.

(ג) הבטחת קיומם של נהלים לגיוס עובדים להבטחת יושרה וסטנדרטים אישיים גבוהים.

3.3.9. האחראי למילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון – התייחסות למעמדו הארגוני

של האחראי ולמשאבים המוקצים לו על מנת שיוכל למלא את תפקידו כקבוע בסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון. האחראי יהיה חבר הנהלה בחברה או כפוף ישירות לחבר הנהלה. על המדיניות והנהלים להבטיח כי לאחראי יהיו העצמאות, הסמכות, הבכירות, המשאבים, הכישורים, הידע והניסיון לבצע תפקידיו באפקטיביות, לרבות היכולת לגשת לכל המידע הפנימי הרלוונטי.

3.3.10. הגדרת חלוקת סמכויות ברורה - בין בעלי התפקידים בחברה בנושאים של איסור הלבנת הון ומימון טרור להבטחת יישום המדיניות שנקבעה.

3.3.11. איסור לפתוח חשבונות בשמות בדויים או חשבונות ממוספרים.

3.3.12. פעילות בינלאומית - חברה המנהלת, במסגרת עיסוקה, פעילות בינלאומית באמצעות חברות בנות או סניפים בתחום שיפוט מסוים, נדרשת לגבש מדיניות קבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור. המדיניות והנהלים בחברות הבנות או בסניפים יהיו עקביים עם מדיניות הקבוצה אך יאפשרו את יישום הדרישות המקומיות. על החברה לבצע, בין היתר, הערכת סיכונים הן ברמה קבוצתית והן ברמת השלוחה או הסניף בהתחשב באופי ובמיקום פעילותם ולנקוט, במידת הצורך, בצעדים נוספים לניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור כדוגמת קביעת בקורות נוספות הן ברמת השלוחה והן ברמת הקבוצה, וכן לשקול את המשך הפעילות באותה מדינה.

4. ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור ויישום מדיניות

- 4.1. במסגרת חובת החברה לקבוע כלים וניהול סיכונים המעוגנת בסעיף 18 לצו, על החברה לפעול לניהול אפקטיבי של סיכוני הלבנת הון ומימון טרור ולגבש נהלים פנימיים כתובים ליישום המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון, בכל רמות החברה. האחריות לכך תחול על ההנהלה הבכירה של החברה.
- 4.2. במסגרת נהלים אלה יש להסדיר את נושא תיעוד הליכי הערכת הסיכונים ושמירת התיעוד.
- 4.3. על ההנהלה הבכירה לוודא כי הנהלים הפנימיים מיושמים ולפעול לעדכוןם בעת הצורך.

5. הכרת הלקוח

- 5.1. חובת הכרת הלקוח קבועה בסעיף 2 לצו, בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים, כחובה מבוססת סיכון, לפיה היקף ההליך נגזר מרמת הסיכון של הלקוח, אשר נקבעה על ידי החברה בהתאם למדיניות שקבעה.
- 5.2. תכליתו של הליך הכרת הלקוח היא, בין היתר, לשמש ככלי למילוי חובת הדיווח בשל פעילות הנחזית להיות בלתי רגילה. פעולה בלתי רגילה היא, בין היתר, פעולה אשר על פי היכרות החברה את הלקוח, אינה תואמת את פרופיל הלקוח, את מהלך עסקיו הרגיל או את המטרה שלשמה נפתח החשבון, פעולה שלא נראה כי מטרתה ליצור החזר על ההשקעה וכן, כל מקרה אשר מתעורר בו חשד להלבנת הון ומימון טרור.
- 5.3. סעיף 1 לצו מפרט רשימה לא סגורה של נושאים שעל החברה לברר מול הלקוח במסגרת הליך הכרת הלקוח.
- 5.4. בהתאם לסעיף 2(ג) לצו, הליך הכרת הלקוח יבוצע באופן שוטף ומתמשך גם לאחר תחילת ההתקשרות, בהתאם לרמת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור. במקרה שבחשבון מתנהלת פעילות הנחזית בעיני החברה להיות בלתי רגילה, תנקוט החברה בהליכים להכרת הלקוח תוך נקיטת אמצעים סבירים ללא קשר להליכי זיהוי חלופיים, להקלות או לפטורים אחרים שנקבעו בהוראה, בצו, או בכל מקום אחר. על החברה לבחון אם יש מקום לעדכן את דירוג הסיכון של הלקוח, וזאת בנוסף על הגשת דיווח בנוגע לפעילות בלתי רגילה. על החברה לעדכן את רישומיה בהתאם לבקורות כמפורט לעיל.
- 5.5. מבלי לפגוע בכלליות האמור, אם התעורר ספק ביחס לזהות הלקוח או לאמינות מסמכי הזיהוי שנמסרו לחברה, יבוצע הליך הכרת הלקוח פעם נוספת.
- 5.6. הליך הכרת הלקוח יבוצע באופן שוטף גם לאחר תחילת ההתקשרות תוך זמן סביר, בהתחשב בין היתר, ברמת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ומימון טרור, במועד בו בוצע לאחרונה ההליך עבור הלקוח, ובאיכות המידע שהתקבל במסגרת ההליך שבוצע.
- 5.7. בהתאם לסעיף 10 לצו, במקרה שבו קיים חשש להלבנת הון או למימון טרור, בחשבון בו ננקטו הליכי זיהוי חלופיים או הקלות או פטורים אחרים כקבוע בצו, על החברה לשקול את ביטול הפטורים או ההקלות.
- 5.8. במקרה שבו החברה סבורה כי ביצוע בדיקות נוספות כאמור יוביל לגילוי עובדת גיבושו או קיומו של דיווח לפי סעיף 13 לצו (Tipping Off), היא רשאית להימנע מביצוע הבדיקות האמורות ולדווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור על החשש.

5.9. נוכח האמור לעיל, על המדיניות והנהלים בתחום הכרת הלקוח לכלול התייחסות להגדרת עקרונות בסיסיים במסגרת מערך ניהול הסיכונים של החברה, ובכלל זה התייחסות לנושאים הבאים:

- 5.9.1. מדיניות קבלת לקוחות חדשים.
- 5.9.2. כללי הכרת לקוח, המותאמים ללקוחות מסוגים שונים.
- 5.9.3. כללי הכרת לקוח המותאמים לשלבים שונים במערכת היחסים העסקית בין החברה ללקוח, כגון, בעת פתיחת החשבון, בעת ביצוע פעולות בחשבון וכדומה.
- 5.9.4. האופן בו יבוצע הליך הכרת הלקוח באופן שוטף ומתמשך גם לאחר תחילת ההתקשרות, בהתאם לרמת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור, ובפרט כאשר מזוהה פעילות הנחזית להיות בלתי רגילה או כאשר מבוצעת פעולה משמעותית בחשבון ביחס לפעילות השוטפת, כדוגמת: שינוי מורשה חתימה, פטירת שותף בחשבון, משיכת או הפקדת מזומנים בסכום משמעותי יחסית לחשבון ומקרים נוספים שתקבע החברה בנהליה. בחשבונות של לקוחות בסיכון גבוה תבוצע בקרה מוגברת על הליך הכרת הלקוח, לרבות באמצעות ביצוע ההליך פעם נוספת ועדכון ההליך בתדירות גבוהה יותר ובהתאם לצורך ולמידת הסיכון.
- 5.9.5. סיווג לקוחות בסיכון גבוה (ראה הרחבה בסעיף 8 להלן).
- 5.9.6. בדיקת נאותות מוגברת (Enhanced Due Diligence) להכרת לקוח בסיכון גבוה (ראה הרחבה בסעיף 9 להלן).
- 5.9.7. הבטחת הבנת מבנה השליטה בלקוחות שהינם תאגידים - השתלשלות שרשרת בעלי השליטה עד היחיד האחרון בשרשרת.

6. אימות פרטים

- 6.1. בטרם פתיחת חשבון, על החברה לרשום את פרטי הזיהוי של מקבלי השירות כמפורט בסעיף 3(א) לצו, לקבל מסמכי זיהוי ולאמתם כמפורט בסעיף 4(א) לצו.
- 6.2. לעניין אימות פרטי הזיהוי של נהנה ובעל שליטה, כמפורט בסעיף 4(ג) בצו, על החברה לנקוט באמצעים סבירים לאימות פרטי הזיהוי כאמור. בכלל זה, על החברה לקבוע נהלים בנוגע לאמצעים לאימות פרטי הזיהוי של נהנה ובעל השליטה בהתייחס לסיכון להלבנת הון ולמימון טרור. נדרש שהאימות יעשה בטרם פתיחת החשבון או ביצוע פעולה ראשונה בו.

7. בקרה שוטפת

- 7.1. סעיף 11 לצו קובע חובת בקרה שוטפת על הפעילות בחשבון, לצורך מילוי חובותיה של החברה בעניין זיהוי, דיווח וניהול רישומים לפי חוק איסור הלבנת הון. הסעיף קובע כי בקרה זו כוללת בין היתר בקרה כי הפעולות המתבצעות בחשבון תואמות את אופי החשבון לפי היכרות החברה עם הלקוח, שכאמור לעיל, בהתאם לסעיף 2 לצו, צריכה להיעשות לפי מידת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור.
- 7.2. נדרש אפוא, כי הבקרה השוטפת שמבצעת החברה על הפעילות בחשבון תהיה מבוססת סיכון. החברה תנהל מערך מאורגן של בקרה על חשבונות בסיכון גבוה, באמצעות הפעלת מערך

בקרות מיוחד לחשבוניות, בהתחשב ברקע של הלקוח ומהות הסיכון שלו, המדינה ממנה מועברים הכספים וסוג הפעילות בחשבון.

7.3. חברה נדרשת לנהל בקרות לאיתור פעילות בלתי רגילה בכל חשבוניות לקוחותיה. דבר זה יכול שיעשה על ידי קביעת בקרות מותאמות לסוגי חשבוניות מסוימים. החברה תבחן, בין היתר, את הרקע והתכלית של עסקאות שעל פניו אינן משקפות הגיון כלכלי או עסקי. יש לבחון באופן מוגבר, בין היתר, פעולות מורכבות, פעולות בהיקפים ניכרים שאינם מתיישבים עם הפעילות הצפויה בחשבון, פעילות במזומן או פעולות המבוצעות על ידי לקוח ממדינה שאינה מיישמת כראוי את המלצות ה-FATF³.

7.4. סעיף 19(ג) לצו קובע כי החברה תשמור תיעוד בכתב של בדיקת פעילות כאמור בסעיף 11 לצו וממצאיה לתקופה הקבועה בסעיף. תכלית התיעוד האמור לאפשר בקרה יעילה על התהליך ולפיכך נדרשת החברה לוודא כי התיעוד הנוגע לבקרה, ובכלל זה ההחלטה האם לדווח בהתאם לסעיף 13 לצו, ישמר באופן שיאפשר את אחזורו לצורך פעילות הביקורת הפנימית, האחראי ורשויות הפיקוח והאכיפה.

8. חשבוניות בסיכון גבוה

8.1. לצורך קיום חובותיה לפי סעיפים 2, 11 ו- 18 לצו, נדרשת חברה לקבוע בנהליה כללים לקביעת מידת הסיכון של הלקוח לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור ולהגדרת חשבוניות בסיכון גבוה. לצורך כך תנתח החברה את מאפייני הסיכון הקשורים, בין היתר, בגורמים הבאים: סוגי לקוחותיה, סוגי העסקים של לקוחותיה, מקום הפעילות של לקוחותיה, סוגי הפעילויות המבוצעות, השירותים הנצרכים על ידי לקוחותיה, ומאפייני סיכון הקשורים במורשי חתימה, נהנים או בעלי השליטה.

8.2. דוגמאות לחשבוניות שעשויים להיות בסיכון גבוה - להלן יובאו אינדיקציות לחשבוניות בסיכון גבוה. אינדיקציות אלה אינן מקיפות את כלל הסיכונים הקיימים. בנוסף, אין מניעה כי בסופו של דבר, במסגרת הליך הכרת הלקוח שתבצע החברה, לא יסווג הלקוח כלקוח בסיכון, וזאת על אף קיומה של אחת או יותר מן האינדיקציות המפורטות.

8.3. **מאפיינים הקשורים בסוגי לקוחות, מורשי חתימה, נהנים או בעלי שליטה**

8.3.1. איש ציבור זר⁴ - בעל חשבון, בעל שליטה או נהנה בחשבון שהוא איש ציבור זר.

³ הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור מפרסמת באופן עיתי את רשימת המדינות בהתאם לפרסומים של ארגון ה-FATF, לצפייה ניתן לראות באתר הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור – [לחץ כאן](#).

⁴ וראה גם מסמך שפרסמה הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור בנושא "מניעת הלבנת הון שמקורה בשחיתות ובשחוד אנשי ציבור זרים ואופן זיהוי פעילות בלתי רגילה הקשורה אליהם" (להלן: "מסמך הרשל"ה בקשר לאנשי ציבור"), שם הודגש כי בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים, גופים מפקחים נדרשים לבצע הליך הכרת לקוח אפקטיבי ובהתבסס על כך, להחיל מדיניות ניהול סיכונים הולמת לשם הגדרת הלקוח כאיש ציבור זר. משמעות הדבר היא שעל מוסדות מפקחים לנקוט בצעדים מניעתיים, כגון הערכת מידת הסיכון של הלקוח, אימות נתונים שהתקבלו בהליך הכרת הלקוח וכן מחקר ומסקנות של הגוף המפוקח עצמו. להרחבה ראה - <http://www.justice.gov.il>, פרק 3 סעיף ב'.

8.3.2. איש ציבור מקומי – בעל חשבון, בעל שליטה או נהנה בחשבון שהוא איש ציבור מקומי⁵ - דוגמאות לאינדיקציות לסיכון גבוה אצל איש ציבור מקומי⁶:

(א) איש הציבור מנסה להסוות את הבעלות על הנכסים, למשל, באמצעות מבנים תאגידיים או אנשי מקצוע (עורכי דין, רואי חשבון וכדומה) או בני משפחה או קרובים.

(ב) התנהגות איש הציבור מצביעה על סיכון אפשרי להלבנת הון, למשל, איש ציבור מתעניין יתר על המידה במשטר הלבנת הון שחל במדינה בהקשר של אנשי ציבור.

(ג) תפקידו של איש ציבור ומעורבותו בעסקים מעלים את הסיכון להלבנת הון, למשל, איש ציבור בעל שליטה על מתן רישיונות והענקת זיכיונות.

(ד) הפעילות בחשבון בו איש הציבור הוא בעל חשבון, בעל שליטה או נהנה מעלה את הסיכון להלבנת הון, למשל, מקור הכספים ו/או הזיקה של מעביר הכספים לאיש הציבור אינם ברורים.

(ה) איש הציבור מעורב בתעשיות בסיכון אפשרי לשחיתות (ראה סעיף 8.4.3 להלן).

8.3.3. לקוח שהוא תושב זר/תאגיד זר שאין לו זיקה מוסברת לישראל.

8.3.4. לקוחות שהם ארגונים שאינם למטרת רווח (NPO's).

8.3.5. מבנה בעלות מורכב של לקוח, במיוחד כאשר מדובר במורכבות יוצאת דופן או בלתי רגילה ביחס לאופי הפעילות של הלקוח.

8.3.6. לקוחות תאגידיים או גופים שהוקמו בהסדרים משפטיים אחרים המשמשים כאמצעי להחזקת נכסים, כדוגמת חברה שחלק גדול מהונה או מהון חברה השולטת בה מורכב ממניות למוכ"ז או מוחזק בידי נאמן בין אם היא הלקוח, הנהנה או בעלת השליטה.

8.3.7. בחשבון קיים מורשה חתימה שאינו בעל רישיון לניהול תיקי השקעות ושאינו לו זיקה ללקוח.

8.4. מאפיינים הקשורים בסוגי העסקים של הלקוחות

8.4.1. עסקים עתירי פעילות במזומן או במטבעות דיגיטליים המאפשרים אנונימיות למשתמש (דוגמת ביטקוין).

8.4.2. מתן שירותי מטבע ו/או ניכיון שיקים.

8.4.3. תעשיות או סקטורים בסיכון אפשרי לשחיתות⁷.

⁵ לענין זיהוי בעל החשבון, בעל השליטה או הנהנה בחשבון כאיש ציבור מקומי, ראה הערת שוליים 4 לעיל.

⁶ וראו גם דגלים אדומים לזיהוי מצבים של ניצול המערכות הפיננסיות על ידי אנשי ציבור ודיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור במסמך הרשל"ה בקשר לאנשי ציבור, <http://www.justice.gov.il>, פרק 5.

⁷ ראה דוגמאות לתעשיות או סקטורים בסיכון אפשרי לשחיתות, במסמך שפרסמה הרשל"ה בקשר לאנשי ציבור, <http://www.justice.gov.il>, פרק 5 סעיף ה'.

8.5 מאפיינים הקשורים למקום פעילותו של הלקוח

- 8.5.1 מדינות בסיכון גבוה להלבנת הון ולמימון טרור או שאינן מיישמות כראוי את המלצות ה-FATF⁸.
- 8.5.2 תאגידים הרשומים במדינות Offshore.
- 8.5.3 מדינות הנתונות לסנקציות, אמברגו או צעדים בעלי אופי דומה שהוטלו על ידי גופים כדוגמת מועצת האומות המאוחדות.
- 8.5.4 מדינות שארגונים כגון האו"ם, Transparency International או OECD הכירו בהם כמדינות בעלות רמות גבוהות של שחיתות או פשיעה.
- 8.5.5 מדינות או טריטוריות שמדינת ישראל או ארגונים כגון האו"ם או FATF הכירו בהם כמממנות או כתומכות בפעילות טרור והפצת נשק להשמדה המונית.

8.6 מאפיינים הקשורים בסוגי השירותים/הפעילויות

- 8.6.1 תשלומים או העברות מצדדים שלישיים ללא זיקה ללקוח.
- 8.6.2 הפקדות במזומן.
- 8.6.3 לקוחות שזוהו באמצעים חלופיים (סעיף 7(2) - (7) לצו).

8.7 המשתנים הנוספים לצורך הערכת רמת הסיכון

- בנוסף למאפייני הסיכון שפורטו לעיל, בהערכת רמת הסיכון להלבנת הון ומימון טרור ביחס לסוגים שונים של חשבונות, יובאו בחשבון משתני סיכון נוספים, כדוגמת:
 - 8.7.1 מטרת פתיחת החשבון או ביצוע פעולה בחשבון.
 - 8.7.2 עיסוקו של הלקוח ורמת הכנסתו.
 - 8.7.3 היקף ההשקעה או העסקאות של הלקוח.
 - 8.7.4 סדירות ומשך היחסים העסקיים.
 - 8.7.5 בירור עם הלקוח האם סורב לקבל שירותים בתאגיד בנקאי, בחבר בורסה או בחברה אחרת מסיבות הקשורות באיסור הלבנת הון ומימון טרור.

9. בדיקת נאותות מוגברת (Enhanced Due Diligence)

- 9.1 כאמור, בהתאם לסעיף 2 לצו נדרשת החברה לבצע את הליך הכרת הלקוח לפי מידת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור. בהתקיים אינדיקציות לסיכון גבוה להלבנת הון ולמימון טרור, על החברה לנקוט פעולות לבדיקת נאותות מוגברת.
- 9.2 להלן דוגמאות אפשריות לבדיקת נאותות מוגברת, והכל לפי מידת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור: אימות מקור הכספים האמורים להיות מופקדים בחשבון, בדיקות מול מקורות מידע נוספים (כגון חיפוש סיקורים בתקשורת לגבי הלקוח, חיפוש במאגרי מידע, חיפוש מידע נוסף בדבר המטרה והאופי המיועד של החשבון), בירור מקור עושרו והכנסותיו של הלקוח, אימות פרטי הלקוח על דרך ביצוע העברות מחשבון בנק על שם הלקוח, קבלת

⁸ ראה הערת שוליים 3 לעיל.

אישור נושא משרה בכיר לפתיחת החשבון או להמשך ניהולו לרבות בעת ביצוע פעולות משמעותיות בחשבון.

9.3. מבלי לפגוע בכלליות האמור, על החברה לנקוט באמצעים לבירור מערכת היחסים בין הגורמים הקשורים לחשבונית המנוהלים על ידי נאמן (כגון: אפוטרופוס, מפרק, מנהל עיזבון, כונס נכסים, עורך דין, רואה חשבון וכו'), לפי מידת הסיכון של הלקוח להלבנת הון ולמימון טרור.

10. זיהוי גורמים שיכול שיהיו קשורים למימון טרור ולהפצת נשק להשמדה המונית

10.1. כחלק מחובותיה של החברה בהקשר למאבק בטרור, בהתאם לסעיף 17 לצו, נדרשת החברה לבדוק האם נכללים ברשימה שפורסמה לפי סעיף זה, בעלי חשבון, מורשי חתימה, נהנים, בעלי שליטה, מבצעי פעולה או צדדים לפעולה כמפורט בסעיף.

10.2. לצורך מילוי חובותיה לפי סעיף 7 לצו, על החברה לקבוע נהלים מבוססי סיכון לצורך החלטה האם לבצע, לדחות או לעכב העברה אשר חסרים בה שמותיהם של הצדדים לפעולה כמפורט בסעיף 17(2) לצו. הנהלים יתייחסו, בין היתר, לאיתור העברות עם פרטי זיהוי חסרים, למדינה שממנה מבוצעת ההעברה, סכום ההעברה, זהות יוזם העברה ומהות התשלום.

10.3. חובת החברה לבצע הליכי הכרת בעל חשבון ובקרה על פעילות בחשבון בהתאם לסעיפים 2 ו- 11 לצו צריכה להיעשות בין היתר לפי רמת הסיכון למימון טרור. כמו כן, בהתאם לסעיף 13 לצו, חברה נדרשת לדווח לרשות המוסמכת על פעולות של מקבל השירות, לרבות ניסיון לביצוע פעולות, שלפי המידע המצוי ברשות החברה, נחזות בעיניה בלתי רגילות. כאמור, פעולה בלתי רגילה היא, בין היתר, כל מקרה אשר מתעורר בו חשד להלבנת הון ומימון טרור.

10.4. סעיף 2(א) לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 (להלן: "חוק המאבק בטרור"), מגדיר רכוש טרור, רכוש של ארגון טרור מוכרז ועבירת טרור חמורה, עליהם חלים סעיפים 31 עד 36 לחוק האמור. עבירת טרור חמורה מוגדרת, בין היתר, כמתן שירות או העמדת אמצעים לארגון טרור וכן פעולה או עסקה בנשק, לרבות נשק כימי, ביולוגי או רדיואקטיבי למטרות טרור.

10.5. הסטנדרטים הבינלאומיים בתחום המניעה והלחימה במימון טרור והפצת נשק להשמדה המונית (להלן: "פרוליפרציה"), המעוגנים, בין היתר, בהמלצות ארגון ה-FATF, מחייבים הפעלת סנקציות כלכליות כנגד אנשים וגופים, אשר בהתאם להחלטות מועצת הביטחון של האומות המאוחדות (UNSCR) הוגדרו כבעלי קשר למימון טרור ולפרוליפרציה. בין היתר, משמשים הסטנדרטים הנזכרים גופים פיננסיים בינלאומיים, לצורך בחינת נאותות בהקמת קשרים עסקיים. לאור זאת, קיומם של כלים ובקורות בתחום הפרוליפרציה עשויים להשפיע על רמת החשיפה של חברה במסגרת הקשר העסקי עם גופים בינלאומיים.

10.6. נוכח האמור, מצופה כי ביישום סעיפים 2, 11 ו- 18 לצו חברה תנקוט בכלים לזיהוי ולדיווח על לקוחות או עסקאות שיכול שיהיו קשורים לרכוש של ארגון טרור או ארגון טרור מוכרז או לביצוע עבירות טרור חמורות, ביניהן פרוליפרציה, כפי שמפורט לעיל, וזאת בנוסף לבדיקות שהיא מבצעת בהתאם לסעיף 17 לצו.

10.7. לצורך כך, מצופה כי חברה תקבע נהלים לגבי אופן ביצוע סריקה וזיהוי ישויות ועסקאות שיכול שיהיו קשורות לרכוש של ארגון טרור או ארגון טרור מוכרז או לביצוע עבירות טרור חמורות, ובכללן פרוליפרציה, כחלק מהליך הכרת הלקוח והערכת הסיכונים ביחס לחשבון,

וכן לגבי הדרך בה ייעשה שימוש לצורך כך ברשימה לפי סעיף 17 לצו וברשימות שפורסמו על ידי גורמים מוסמכים ובינלאומיים לעניין טרור ופרוליפרציה, לדוגמה ועדת שרים לפי חוק המאבק בתכנית הגרעין של איראן, התשע"ב-2012, וועדות הסנקציות של מועצת הביטחון של האומות המיוחדות, כפי שמתפרסמות מעת לעת על ידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור⁹. זאת, הן בטרם פתיחת חשבון לקוח והן כחלק מבקרה שוטפת סמוך לפרסומים של גופים מוסמכים.

10.8. מצופה כי חברה תסדיר בנוהל את אופן תיעוד הבדיקה כמפורט בסעיף 10.7 לעיל.

בברכה,

עדי לדרמן אוביץ, עו"ד
מפקחת וראש תחום איסור הלבנת הון
הפיקוח על הבורסה וזירות הסוחר

⁹ לענין זה ראה הנחיות הרשות לאיסור הלבנת הון לעניין דרישות מניעת מימון טרור ומימון פרוליפרציה. להנחיות- [לחצו](#)